ordinoesviu

núm. 17 juny, juliol i agost 2013

Foto: SFGA

La ministra Cristina Rodríguez, el cap de Govern, Toni Martí, i el cònsol major, Ventura Espot.

Ordino estrena el nou centre de salut a l'edifici La Macarulla

Tema / *pàgines 3-5*

El Centre d'Atenció Primària inclou una sala per a les llevadores, que es destinarà als cursets de prepart

El canvi fa guanyar espai i intimitat, i integra els serveis sociosanitaris de la parròquia, com el SAD

Viure Ordino / *pàgines 14-15*

Ordino espera prop de 5.000 persones durant l'Andorra Ultra Trail Vallnord, de les quals 2.000 seran corredors

Entrevista / *pàgines 12-13*

Miquel Pujal:
«La conservació i el manteniment de la massa forestal és una qüestió prioritària a tot Andorra. La neteja evita el risc d'incendi i les plagues»

Sumari

pàgina 6
Veu ciutadana
Nova col·laboració amb Andorra Telecom

pàgines 8-9
Medi ambient
Els padrins aprenen a fer horts sostenibles

pàgina 10
Activitats
L'Esbart comença la temporada

pàgina 11
Equipaments socials
L'Escola de mares i pares es consolida a les Valls del Nord

pàgines 22-23
No et perdis...
La revetlla de Sant Pere i les festes del Roser

pàgina 24
L'Ordino de...
Santi Casas

Editorial

Hem tancat una temporada d'hivern atípica. L'excés de neu ha perjudicat l'estació, amb dies de tancament i d'obertura parcial que han provocat la inesperada pèrdua d'ingressos. És un fet preocupant que agreuja la situació financera al camp de neu a la qual hem de fer front i que hem de treballar plegats per trobar-hi una solució. Per contra, el Comú d'Ordino torna a ser exemple de gestió pública, tal com reflecteixen els números de la liquidació del pressupost del 2012 aprovats per consell el 25 d'abril i que us presentem amb detall en aquest mateix butlletí. L'exercici anterior s'ha tancat amb un superàvit d'1.465.628,96 euros. Tal com ha explicat en la seva compareixença el conseller de Finances, Jordi Ordoñez, no s'ha fet sinó seguir la tendència dels últims anys, amb una gestió acurada i l'objectiu posat en la contenció de la despesa, tant en les despeses de personal com en l'estalvi de costos. D'altra banda, és significativa la rebaixa de la despesa de finançaments, que ha representat 130.000 euros menys, gràcies a la baixada dels tipus d'interès. Cal destacar també la capacitat inversora que ens donen els ingressos de La Querola, amb la qual invertirem en futur amb iniciatives com la Taula d'energia i la reducció de deute, principal cavall de batalla de totes les arques comunals, entre les quals penso que Ordino és paradigma d'una bona gestió.

Ordino segueix fent una gestió acurada de les finances que ha permès reduir el deute

Un altre tema sobre el qual hem treballat intensament és la nova ordinació d'higiene pública i del medi ambient, que ha de permetre millorar la neteja de la via pública i reflexionar sobre certs comportaments i actituds de respecte d'allò que és públic i que compartim. Fins i tot el Consell d'Infants ha mostrat el descontentament dels escolars per l'excés d'excrements de gossos que embruten els carrers d'Ordino i malmeten la imatge del poble. L'obligatorietat d'instal·lar cendrers al carrer per part de propietaris de bars i restaurants és un altre punt que regula el text amb l'objectiu de reduir l'increment de burilles al carrer, fruit de la prohibició de fumar a l'interior dels locals. La demanda de col·laboració ciutadana en la treta de neu i en l'ús correcte dels contenidors de reciclatge són altres capítols que recull la normativa, que us recomanem que reviseu. Pel que fa a la temporada esportiva, el Comú ha rebut de mans de l'Esquí Club Ordino-Arcalís (ECOA) el Trofeu al mèrit esportiu que enguany ha guanyat aquest Club. La presidenta, Sandra Codina, acompanyada dels corredors més internacionals, Lluís Marin i Mireia Gutiérrez, van aprofitar per fer un balanç de la temporada i agrair el nostre suport, reiterat més d'una vegada per la importància que donem a fomentar l'esport de base. Els joves Marín i Gutiérrez són dos exemples de la feina que es fa al Club des de fa més de vint anys. També ha estat motiu d'alegria com a cònsol i ordinenc haver pogut inaugurar un equipament cabdal per a la parròquia com és el Centre d'Atenció Primària, que amb el creixement de la població els últims anys s'havia quedat petit. El nou equipament s'ha instal·lat en un edifici emblemàtic del poble, La Macarulla, amb una arquitectura moderna i integrada a l'entorn.

No em queda sinó convidar-vos a celebrar un any més dues de les festes més arrelades a la parròquia i conegudes arreu com són la diada parroquial de Sant Pere i les festes del Roser. Això sí, us demano prudència i civisme en el vostre comportament per evitar que es repeteixin situacions desagradables que donen una idea equivocada del que realment són Ordino i la seva gent.

Edita: Comú d'Ordino · Disseny, maquetació i redacció: Comú d'Ordino · Imatges: Comú d'Ordino · Correcció: Pites Roure
Dipòsit legal: AND 446-2009 · A/e: publicacions@ordino.ad

NOTA INFORMATIVA REFERENT AL CENS DE POBLACIÓ

EN APLICACIÓ DEL QUE PREVEU LA LLEI 9/2007 DEL CENS, US INFORMEM QUE S'ESTAN REVISANT LES DADES DEL CENS DE POBLACIÓ AMB L'OBJECTIU DE DEPURAR EL REGISTRE; PER AIXÒ CAL QUE VERIFIQUEU AL SERVEI DE TRÀMITS QUE HI CONSTEU INSCRITS CORRECTAMENT

HORARI:
DE DILLUNS A DIVENDRES DE 8 A 15 HORES

TEL. 878100 – COMU@ORDINO.AD

ordino

Tema

La Dra. Rosa Pérez parla amb un usuari a la sala d'espera del nou Centre d'Atenció Primària.

El usuaris guanyaran intimitat, més espai i una sala sociosanitària al nou centre de salut

La parròquia d'Ordino ja ha estrenat el nou centre de salut al bell mig del poble, a l'edifici La Macarulla. Després de vint anys i diferents ubicacions —la primera va ser a la plaça Major i els últims anys, a l'edifici La Font—, el centre es trasllada per guanyar espai i donar resposta al creixement de la població a Ordino, que havia deixat petites les instal·lacions. Les millores són òbvies, amb el canvi s'han guanyat metres quadrats i, per tant, comoditat i funcionalitat. Es tracta d'un equipament de primera necessitat a la parròquia que necessitava una millora urgent. El nou CAP agrupa ara el despatx mèdic de la Dra. Rosa Pérez, medicina familiar i atenció a domicili; la infermeria, on a més de les anàlisis clíniques, les cures i l'administració de vacunes, es fan seguiments de malalties cròniques i compleix una tasca molt important quant a la prevenció d'adults i d'infants; les dues treballadores socials, i el Servei d'Atenció Domiciliària, fet que permetrà fer un seguiment dels pacients més coordinat. I és que no és només una qüestió de metres, «tenir més espai aportarà més intimitat, tant a l'usuari com a nosaltres», un avantatge del trasllat que, segons Pérez, era molt desitjat. Dues sales d'espera diferenciades permetran que els usuaris no hagin de coincidir si van a fer un tràmit amb l'assistenta social o si van a una visita mèdica. «Sens dubte, l'espai és un benefici que repercuteix directament en la qualitat del servei», afegeix Pérez. La sala d'espera ha guanyat seients i l'entrada té l'accés adaptat per a minusvàlids. Però la principal novetat del Centre consisteix en una sala per a les llevadores, en què aviat s'impartiran els cursets per a la preparació del part, i segurament es crearà un grup de suport a l'alletament matern. Actualment, les embarassades que volen assistir a les classes de prepart s'han de desplaçar a altres parròquies o a l'hospital. La nova sala sociosanitària facilitarà a les residents l'assistència a les classes i la possibilitat d'organitzar altres activitats relacionades. Pérez celebra la iniciativa i assegura que la resta continuarà més o menys com fins ara. Pel que fa al nombre de pacients, tot i tenir una capacitat superior, no creu que s'incrementi. «Tenim els avis grans i això en qualsevol societat és símptoma de bona salut», assegura Pérez, que fa més de vint anys que coneix de primera mà la salut dels parroquians.

> **Els cursets de preparació al part també es podran fer ben aviat a Ordino**

Tot i ser un dels projectes més esperats, el trasllat del Centre ha agafat per sorpresa alguns usuaris. «Per sort no vinc gaire al metge, hi sóc per una visita rutinària anual i no sabia que el nou centre ja estava operatiu», explica el veí Joan Puey.

Pel que fa a les instal·lacions, Puey diu que li han agradat força: «És un lloc agradable, modern i molt cèntric; la reforma de l'edifici també l'he trobat molt correcta». Però l'impacte visual de l'edifici, que malgrat les dimensions és sobri i respectuós amb l'entorn, no ha agradat a tothom. «El trobo horrible, hi ha massa alçada i tapa la visió de l'Auditori Nacional. Malgrat que no era una plaça gaire freqüentada, m'agradava més abans; és una llàstima haver-la perdut», assegura el veí Francesc Riba.

La part superior acull ara la sala La Buna, antiga Sala Polivalent, un espai que guanya protagonisme amb la nova situació, ja que ocupa la plaça exterior anterior, que tindrà terrassa amb vistes aprofitant la façana treballada en ferro de l'escultor canillenc Domènec Fita. El sostre en forma de vela sostinguda per sirgues d'acer dóna una nova personalitat a la sala, que guanya alçada, llum i vistes per acollir actes socioculturals, ja que sovint les programacions es veuen afectades per la falta d'espais disponibles a la parròquia. En aquests moments a La Buna es prepara una exposició de pintura organitzada per l'Escola d'Art de les Valls del Nord. La inauguració del nou CAP i de la sala La Buna no va tenir lloc fins al 24 de maig, amb la presència de les autoritats, tot i que l'equipament, dependent del SAAS, ja funciona des de principis de mes.

> **La reforma de l'edifici no ha agradat a tothom**

El cicle de xerrades 'Informa't i cura't en salut' vol implicar sectors de població més joves

L'Alzheimer va centrar la 1a sessió a la Casa Pairal

El SAD guanyarà més visibilitat al nou CAP

Foto: M.C/ANA

Begoña Villaño, coordinadora del SAD, i Lucía Muñoz, consellera de Benestar, durant la presentació.

Amb el lema «Informa't i cura't en salut», el Servei d'Atenció Domiciliària posa en marxa la quarta edició del cicle de xerrades divulgatives a la Casa Pairal. Enguany, les sessions compleixen un doble objectiu, ja que més enllà de difondre les malalties associades a l'edat i fer pedagogia de les limitacions o incapacitats que acompanyen el deteriorament físic, el SAD vol implicar sectors més joves de la població. La coordinadora del Servei, Begoña Villaño, i la consellera de Benestar Social, Lucía Muñoz, van manifestar aquesta voluntat de donar a conèixer el SAD a tothom en la presentació de les xerrades, ja que malgrat que l'objectiu sigui permetre l'autonomia de les persones grans a la seva llar el màxim temps possible, qualsevol que es vegi sol o impedit pot fer servir aquest servei. L'Alzheimer, la malaltia neurodegenerativa més comuna en les persones grans, però que cada vegada es manifesta en edats més joves, va centrar la primera sessió el 16 d'abril. Una vintena de persones van assistir a la xerrada, que va tenir un enfocament ampli en tractar no únicament l'aspecte científic de la malaltia, sinó també la seva afectació social i emocional en el pacient i en la seva família. La xerrada va anar a càrrec d'un equip de professionals de la residència Caser Residencial Castell d'Oliana: la psicòloga Carme Lostao, la terapeuta ocupacional Noelia Domínguez i la infermera Judith Muñoz, que hi van participar desinteressadament. De fet, tots els col·laboradors que participen en les xerrades ho fan de franc amb la intenció d'informar i fer prevenció de la salut. La segona trobada es va centrar en el que es coneix com a presbiacúsia, la pèrdua d'audició gradual associada a l'edat. En aquesta ocasió, va ser convidat Vicente Ramírez, el 21 de maig. El segon bloc de xerrades tindrà lloc a la tardor. La primera es farà el 25 de setembre i hi aprendrem a fer una farmaciola a casa, amb Quim Fenoll, cap del Centre nacional de formació de la Creu Roja Andorrana. L'última xerrada tindrà lloc el 23 d'octubre, se centrarà en l'escola científica de la sofrologia i la relaxació amb objectius terapèutics i serà a càrrec de Rosa Bonsom.

El Servei d'Atenció Domiciliària ha posat en marxa una campanya paral·lela al cicle de xerrades que servirà per recordar a la població les funcions i els objectius d'aquest servei. Per això, s'ha presentat una nova imatge que uneix tres generacions amb l'eslògan «Millorem l'autonomia de les persones». S'ha reeditat un díptic en què s'explica quins són els serveis que s'ofereixen i a qui s'adrecen, en què s'ha inclòs un imant amb el telèfon i l'horari d'atenció, com a manera pràctica i senzilla per recordar les dades de contacte. Des de la conselleria es creu que el Servei d'Atenció Domiciliària guanyarà més visibilitat amb el seu trasllat al nou edifici sociosanitari La Macarulla. El SAD compartirà ara espai amb el consultori mèdic, la infermeria i l'assistència social, de manera que tot el personal sanitari podrà treballar coordinament, compartir la informació i fer un seguiment acurat dels usuaris, actualment 6-7 persones grans, entre les quals els serveis que més demanen són els d'acompanyament i ajuda a les tasques diàries.

Com hem de fer la farmaciola de casa

25 setembre

A càrrec de Quim Fenoll Garcia, cap del Centre nacional de formació de la Creu Roja Andorrana.

La Creu Roja Andorrana facilita aquest taller de farmacioles. Es tracta d'una formació teòrica i pràctica, en què aprendrem a fer servir i aplicar els diferents productes, conèixer el material, la seva aplicació i les millors condicions per conservar-lo.

Sofrologia i relaxació

23 octubre

A càrrec de Rosa Bonsom, llicenciada en Educació Física, màster en Sofrologia Caycediana i màster en Dietètica i Nutrició.

Coneixerem els beneficis de les tècniques de la sofrologia que s'utilitzen per evitar malalties ocasionades per l'estrès i per proporcionar un major benestar físic i psíquic. Es tracta d'una escola mèdica que estudia la consciència i els valors existencials de l'ésser humà.

L'oposició opina...

Èric Bartolomé

L'obertura del nou Centre d'Atenció Primària al poble d'Ordino representa l'assoliment d'una vella reivindicació dels ciutadans de la parròquia. Sense desmerèixer el paper de l'anterior instal·lació, situada a escassos metres de la nova i flamant ubicació, el nou Centre permetrà acollir amb totes les garanties les necessitats de tota la població de la parròquia, que no ha parat de créixer els últims anys.

Des de Convergents d'Ordino, tot i haver manifestat en el seu moment –durant la campanya electoral– el nostre desacord amb el projecte de remodelació de l'*edifici del buner*, en considerar que es trencava una visual del poble des de la plaça del Prat de Call, ens adherim al sentiment que la nova situació del Centre d'Atenció Primària donarà, si és possible, un millor servei. Estem convençuts que l'acostament dels serveis a la població és la millor garantia per mantenir els pobles en vida. La concentració de serveis –sanitaris o d'altres– a les valls centrals aboquen els pobles de la «perifèria» a la condició de ciutats dormitori.

Així doncs, tota aposta per mantenir i millorar els serveis a la nostra parròquia és la millor garantia per al futur d'Ordino.

SAD
Servei d'Atenció Domiciliària
MILLOREM L'AUTONOMIA DE LES PERSONES
TRUCA'NS:
878 139
337 795
QUÈ ÉS EL SAD?
És un servei creat amb l'objectiu de cobrir les necessitats bàsiques de la vida diària per millorar les condicions de vida de la persona. Oferim l'ajut necessari perquè tothom desenvolupi les activitats pròpies de la vida quotidiana i tingui autonomia personal a la seva llar.
www.ordinoesviu.com
ordino

Veu ciutadana

#ordinosanta deixa 208 fotos de turistes

La campanya es va fer durant el pont de Setmana Santa i consolida la col·laboració d'Ordino amb Andorra Telecom en matèria de xarxes socials

Més d'un centenar de turistes van participar en la campanya de promoció de la parròquia #ordinosanta durant la Setmana Santa. L'acció va tenir lloc a la façana d'Andorra Telecom i va durar tres dies, del dijous 28 al dissabte 30 de març, en què es van fer 208 fotos amb turistes, un 95% de procedència espanyola i un 5%, francesa, la majoria famílies i grups d'amics. Les fotos, que es poden veure a la xarxa Instagram amb l'etiqueta #ordinosanta, es van projectar a la flamant pantalla exterior de grans dimensions instal·lada a la parapública, de manera que els turistes podien veure els flaixos de manera immediata. Els fons de pantalla eren diferents localitzacions de la parròquia, amb paisatges i altres elements fàcilment identificables. L'Oficina de Turisme va obsequiar els participants amb un regal de marxandatge d'Ordino. La col·laboració entre el Departament de Turisme i Andorra Telecom ha anat més enllà amb l'aportació de continguts turístics, de manera que hem pogut donar a conèixer activitats i emplaçaments de la parròquia, en un lloc cèntric, durant un període de gran afluència. L'exposició de fotografies «O Snow», instal·lada als carrers del poble fins al 15 de juny, o la Ruta del Ferro són altres propostes que han tingut difusió a través de la pantalla interactiva. «Els hem demanat si coneixien la parròquia, i la Ruta del Ferro i Arcalís són els llocs més freqüentats per aquest turisme de proximitat», va explicar Bartumeu Gabriel, que ha vist en aquest tipus d'acció «una porta oberta a la captació de turistes apostant per la tecnologia i la comunicació». Després de l'èxit del concurs #osnow a Instagram, el departament ha volgut donar suport amb #bikevstrail als esports que es practiquen en plena natura, com les curses de muntanya i el ciclisme de ruta, en què Ordino té un paper destacat. Una selecció de les imatges rebudes integrarà una nova exposició al carrer.

Imatge promocional de la Ruta del Ferro projectada a la pantalla interactiva d'Andorra Telecom.

Xarxes socials

Twitter

1.237 tuits | 283 seguint | 734 seguidors

@Ordinoesviu Ordino s'adhereix a la campanya de seguretat #1m50 - http://t.co/7yZipqfrKL via @ ordinoesviu @Diariosbici

@Ordinoesviu Els alumnes de Ce2 de l'Escola francesa fan un gest per conscienciar els propietaris de gossos. http://www.youtube.com/watch?v=dMd5v1v8S_4

@larrovaestesa Avui us hem explicat com podeu participar al concurs que té en marxa @Ordinoesviu a la plataforma de l'Instagram http://t.co/8ZAUurEefD

@comudelamassana Demà comencen tallers de collage i bijuteria a l'Escola d'Art de les #vallsdelnord @ Ordinoesviu http://t.co/DfrSZyw3lr

@Diariosbici Listo para Andorra! @Northwave_Spain @ rettociclismo @PowerBarSpain @Bussetus @Ordinoesviu @BikeZona @GOBIKWEAR http://twitter.com/Diariosbici/status/334687700156284928/photo/1

@PowerBarSpain @Diariosbici @Northwave_Spain @ RettoCiclismo @Bussetus @Ordinoesviu @BikeZona @ GOBIKWEAR Power On Alex!!@Diariosbici @Northwave_ Spain @RettoCiclismo @Bussetus Power On Alex!!

facebook

ordinoésviu
2.359 seguidors

Rànquing segons difusió

Felicitats a l'ordinenca Inka B. i molts ànims per la Font Blanca!

13 m'agrada
3 compartits
1 comentaris

Tots amb l'SBX Europa Cup! Mireu l'ambient que respira Arcalís

6 m'agrada
3 compartits
0 comentaris

L'expedició MoraBanc al Nanga Parbat nominada als Piolet 2013

12 m'agrada
11 compartits
5 comentaris

Sembla que l'hivern no se'n vol anar. Avui 10 cm a 1.850 m

21 m'agrada
1 compartits
0 comentaris

Ja és primavera a Ordino!

56 m'agrada
2 compartits
2 comentaris

L'Escola andorrana corre contra la fam.

31 m'agrada
5 compartits
0 comentaris

Centre Esportiu d'Ordino

Inversió en valors de futur: claus per a una rendibilitat òptima de la salut física i mental

Permeteu-nos parlar d'un producte, manllevant-vos tres minuts del vostre temps, que pot aconseguir llargs períodes de beneficis, possibilitat d'ampliació del contracte vital, amb un tipus d'interès immune a les fluctuacions del mercat, que no està subjecte a cap directiva europea en matèria econòmica i que augmenta el potencial del benefici amb l'edat. Ampliem-ne els detalls.

Probablement us heu adonat de la gran quantitat de gent que darrerament trobem per camins, carreteres, parcs i avingudes, fins i tot senders d'alta muntanya: practiquen l'esport del running... o, simplement, corren. En molts àmbits les casualitats no existeixen, i en aquest tampoc; potser no sabíeu que córrer...

- És bàsicament saludable; circulació, cor, músculs, tendons i articulacions se'n beneficien si es practica progressivament. Guanyarem qualitat de vida.
- Crema moltes calories, essent un dels millors esports vist des d'aquest prisma.
- No necessita cap aprenentatge: algú no sap córrer? És cert, tot es pot millorar... i cal començar molt a poc a poc, alternant uns minuts de caminar amb uns minuts de cursa lenta.
- Posa en forma molt de pressa: és ideal per a impacients, estressats i per a l'operació biquini-tanga.
- És realment econòmic (però no us apunteu a la Marató de Nova York!). Quasi no requereix material específic (únicament calçat).
- No requereix desplaçament previ i obligatori (és, per tant, ambientalment impecable i facilita el triangle família-feina-esport): baixeu les escales per començar a escalfar...
- Té un notable component solidari: poques disciplines trobareu amb tanta quantitat de cites i curses amb finalitat de recaptar fons per als més necessitats. Podeu combinar benestar personal i solidaritat alhora.
- No té grans riscos, ni lesions (els excessos i els «obsessos» queden exclosos de l'asseveració).
- Allibera una gran quantitat d'endorfines... Traduït: cada cop ens farà sentir més bé. És la famosa «eufòria del corredor»... Compte amb les addiccions, i recordeu-ho: teniu una família que us estima i no viu al Camí Ral!
- És un esport amic de totes les edats, sense discriminació!

Ja coneixeu una de les millors solucions per si mai ens trobéssim immersos en algun tipus de crisi econòmica, anímica i de valors. Pregunteu a qualsevol oficina bancària, o si ho preferiu, a tècnics d'esports, metges o amigues/amics que ja hi hagin invertit.

Córrer beneficia circulació, músculs, tendons i articulacions si es practica progressivament

Un corredor segueix el riu Valira del Nord camí de la Cortinada.

JOEL CABRÉ
Cap de secció d'activitats del CEO

Medi ambient

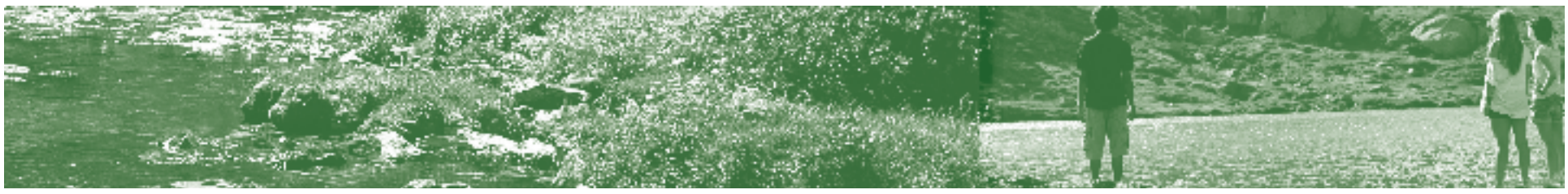

Els carrers i els espais públics són cosa de tots i les accions incíviques se sancionaran

Viure en comunitat comporta respectar una sèrie de normes que han d'assegurar el benestar de tothom i la cura dels espais que compartim. I això és el que pretén la nova ordinació reguladora de la higiene pública i protecció ambiental, aprovada per consell a finals de març, i que prepara sancions

Els contenidors s'han de retirar després de l'hora de recollida

per a aquells que no la vulguin respectar. La norma afecta les vies i els espais públics, «en el sentit més ampli de la paraula», segons s'especifica al BOPA. Carrers, places, jardins, equipaments cívics, centres culturals i esportius, i la resta de territori públic, és a dir, la superfície forestal i supraforestal, tots són espais per a la convivència i per tant objecte d'aquest text en què consten una sèrie de prohibicions expresses.

Aspecte del contenidor per a la recollida d'olis, a Prat de Call.

Establiments, comerços, bars, restaurants i hotels també hauran de complir l'ordinació, per exemple pel que fa a la instal·lació de contenidors d'escombraries i a la seva retirada, obligatòria després de l'hora de recollida. Com ja ho fan els propietaris dels bars, hauran de col·locar obligatòriament cendrers per no embrutar de burilles la via pública, un fet que s'ha generalitzat a la parròquia i a tot Andorra amb la prohibició de fumar dins els locals públics.

La part de responsabilitat ciutadana preveu sancions per accions incíviques com ara regar les plantes en exteriors, de manera que es pugui vessar aigua a la via pública, entre les 8 del matí i les 11 de la nit. Espolsar catifes i qualsevol altra roba d'ús domèstic, estendre la roba als balcons, les finestres o els exteriors amb sortida a la

El text explica com fer bé la recollida selectiva

via pública, o llençar xiclets, papers, cigarretes, cigars i burilles per terra també formen part de la llista de les infraccions greus, que poden significar sancions entre 151 i 300 euros.

Aquestes són algunes de les prohibicions expresses. Us recomanem que consulteu l'ordinació al BOPA, en què també es dedica un capítol a la recollida selectiva i s'hi indica com fer-la correctament.

El CENMA celebra el Dia de la Biodiversitat amb la creació d'un catàleg biològic dels parcs naturals

Descoberta d'arbres als parcs urbans

El Centre d'Estudis de la Neu i de la Muntanya d'Andorra (CENMA) va preparar un seguit de tallers per celebrar el Dia de la Biodiversitat el 18 de maig, en què va fer protagonista el públic convertint els assistents en investigadors. L'objectiu era crear un catàleg biològic dels parcs naturals d'Andorra. Els temes proposats van ser l'observació d'ocells a les valls del Comapedrosa, un taller de papallones diürnes i els seus hàbitats a la vall de Sorteny, i un reconeixement dels organismes que viuen a l'aigua amb motiu de la proposta de les Nacions Unides i el Conveni per la Diversitat Biològica de dedicar a l'aigua aquesta jornada internacional. La biodiversitat urbana va atraure l'interès per descobrir la diversitat d'éssers vius en uns espais no naturals com els parcs urbans. El treball de camp es va fer al Parc Central d'Andorra la Vella, on es va explicar la importància sociològica i ecològica d'aquests espais verds enmig de nuclis urbans. Per difondre l'experiència es va convidar els assistents a portar els mòbils i les càmeres i compartir, mitjançant les xarxes socials, el hashtahg #bioAndorra2013. Tots els tallers van ser gratuïts i van comptar amb la col·laboració del Centre Andorra Sostenible i els departaments de Medi Ambient.

Jardí botànic al Parc natural de la vall de Sorteny.

Gómez: «Cal fer horts que no comprometin els recursos de les generacions futures»

El CAS explica què és un hort sostenible

El tècnic opta per l'intercanvi de llavors

Els padrins hortolans d'Ordino van rebre una classe magistral sobre horticultura ecològica a la Casa Pairal, organitzada pel Centre Andorra Sostenible en col·laboració amb la Fundació Julià Reig i el projecte dels horts socials. El tècnic Javi Gómez va explicar en què consisteix l'agricultura ecològica amb recomanacions i consells sobre bones pràctiques, la majoria ja conegudes pels padrins a força d'experiència. «Tenir un hort sostenible significa no utilitzar productes químics i treballar-lo de manera que es conservi la fertilitat de la terra», va definir Gómez. Però la filosofia de la sostenibilitat va molt més enllà, i l'expert demana coherència per ser conseqüents amb les espècies que cultivem i el calendari que seguim, que tant a Ordino com a Canillo es pot endarrerir entre un mes i un mes o mig. Gómez va posar com a exemple el cultiu de tomàquets: «No pots pretendre fer tomàquets abans de Sant Joan». I va explicar que ens podem identificar millor amb el clima de Navarra que no pas amb el de Barcelona, encara que estigui molt més a prop geogràficament. «Sovint ens fixem en manuals que parlen de cultius en altituds i climes diferents», i són coordenades que cal tenir molt en compte.

A la xerrada van caure alguns mites, com ara el fet de cavar molt, «airejar la terra és més que suficient, no cal fer sobreesforços»; la morfologia de l'hort, que ens farà treballar més còmodament, per exemple els bancals elevats, o les proteccions dels cultius amb plàstic que, a part de desprendre tòxics, tenen un impacte visual desagradable. «El paisatge i l'estètica de l'hort és també important per contribuir a aquesta filosofia ecològica». Gómez va proposar la recuperació de la palla i de branques i branquillons com a cobertura natural de l'hort. Així s'havia fet tota la vida, «funcionaria com la fullaraca del bosc protegeix i conserva les temperatures». Gómez es va referir a la importància de les proporcions d'argila i sorra del terreny, i de l'aigua —sang de la terra— o les pedres —ossos de la terra. El tècnic va proposar als padrins que intercanviessin llavors: «És la millor manera de saber quins cultius funcionen en cada territori, i així es poden recuperar les varietats autòctones», va argumentar Gómez, que és contrari a la importació de llavors de procedència forana. La conclusió final va ser que cal fer horts sostenibles per no comprometre els recursos naturals de les generacions futures.

El tècnic Javi Gómez, d'Andorra Sostenible, envoltat pels padrins hortolans de la parròquia.

Fotonotícia

Classe de flora i fauna amb els alumnes a Segudet

El Departament de Medi Ambient ha impartit aquest curs unes sessions divulgatives als alumnes de primària de l'Escola francesa d'Ordino. Si bé el mal temps no va permetre fer alguna de les sortides previstes, el 30 d'abril un grup de divuit escolars es va desplaçar fins a Segudet (a la foto) per observar la flora i la fauna. Els alumnes, de 8 i 9 anys, van descobrir espècies comunes al nostre territori, com el timó, l'orenga i altres plantes aromàtiques. L'objectiu del departament, en col·laboració amb l'escola, és fer-los conèixer el medi i que siguin capaços de distingir els diferents ecosistemes per valorar l'entorn natural en què viuen.

Activitats

Puig reivindica amb els músics i cantaires d'Ordino la figura del mestre Antoni Florit

Per entendre el pes del Grup Artístic d'Ordino a la parròquia ens hem de remuntar a l'any 1960, quan Antoni Florit i Coll s'instal·la a Ordino i, juntament amb Lourdes Pons, tots dos mestres de l'escola espanyola, decideixen compartir els seus coneixements musicals i transmetre l'amor per la música a la canalla. Des de llavors ha plogut molt, però la relació de la parròquia amb la música no ha parat de créixer. «Sempre hem sigut pioners, a Ordino, en el terreny musical», comenta Josep Puig, director de l'Orfeó Andorrà des del 1994, que va agafar el relleu del mestre Florit l'any 2001. No per casualitat Ordino va veure néixer l'Auditori Nacional d'Andorra i el Festival Narciso Yepes. El gust per la música ha estat latent entre la població, i per mantenir viu el planter es va crear l'Escola de Música, que des del 2011 és l'Escola de Música de les Valls del Nord i que actualment aplega 142 alumnes. L'oferta de l'Escola a Ordino inclou guitarra, flauta travessera, clarinet, saxo, trompeta i piano. «La música es porta a dins, però això ho descobreixes treballant; n'has de tenir prou ganes per esforçar-t'hi i treballar, sobretot quan la cosa es complica», assegura Puig que és llicenciat en piano. Aquesta seria una explicació plausible per entendre per què cap a 13 anys la música deixa de ser una activitat extraescolar per a molts alumnes. I afegeix: «Els pares d'avui dia volen que els seus fills tinguin coneixements generals de tot, i la música és positiva, hi ha una part intel·lectual, però també una d'agilitat en la pràctica de l'instrument; ara, si el que vols és dedicar-t'hi, l'exigència és diferent», reconeix el pedagog, que va ser professor a l'Escola Natàlia Solà, molt vinculada al Conservatori del Liceu. «La música serveix pel delit personal i també per ampliar coneixements», diu, «aprendre música et permet tocar un instrument, però també cantar». I l'evolució natural va ser fundar una coral. La Coral Casamanya es va plantejar un any de prova i l'octubre vinent en complirà vuit. La integren una vintena de cantaires del poble i no ha deixat de rebre noves incorporacions. De fet, la Coral és oberta a tothom més gran de 16 anys que afini i pugui assistir als assajos amb regularitat, al marge de si sap més o menys música. La Coral assaja un cop per setmana i té un munt de projectes que esperen poder-se materialitzar en un futur immediat. Ara mateix prepara la seva participació en el 50è aniversari de l'Orfeó Andorrà, a més de les trobades amb altres formacions vocals i les actuacions en centres sociosanitaris i entitats. «L'Esbart de les Valls del Nord és un altra de les institucions amb qui es vol arribar a un acord per actuar plegats; seria un honor per a nosaltres cantar amb ells». Si bé la Setmana Santa i el dia de Reis són dues dates molt vinculades a la tradició musical de la parròquia, sens dubte l'actuació estrella de cantaires i músics d'Ordino continua sent les Caramelles que es canten per Pasqua. És una festa molt arrelada al poble que el mestre Florit va recuperar i que en la nova etapa amb Josep Puig ha rebut el reconeixement de la Unesco en la categoria de patrimoni cultural immaterial. «És una festa especial, en què al costat del repertori català popular acostumem a estrenar dues cançons pròpies, com el *Petit vals* d'Antoni Florit i Lourdes Pons o el *Vals de Caramelles* de Guillem Benazet». Puig reconeix que va ser una sort coincidir amb el mestre abans que es jubilés: «Vaig assistir convidat a l'últim concert que va fer a l'Auditori, i vam tenir una xerrada molt interessant al Bar Quim. Dinàmic, positiu i amb molta empenta, Florit té tot un repertori encara per descobrir i recuperar que forma part del nostre patrimoni». La idiosincràsia del Grup Artístic d'Ordino és justament l'amplitud i la diversitat del seu repertori, que va de la cançó popular a música del Renaixement, clàssics del cinema i música de les dècades dels seixanta, els setanta o els vuitanta.

Josep Puig dirigeix les Caramelles a la plaça Ferino.

> **Florit té encara tot un repertori per descobrir i recuperar que forma part del nostre patrimoni**

Tudó: «L'Esbart ha de compaginar la introducció de coreografies actuals amb el repertori més tradicional»

L'actuació del grup de petits, infantils i juvenils obre la temporada d'estiu de l'Esbart de les Valls del Nord el 22 de juny a l'Auditori Nacional. Pujaran a l'escenari 75 dansaires, i com és habitual s'estrenaran noves coreografies, a càrrec dels juvenils. «Estrenem un ball amb influències de la música i la cultura celta, i una altra coreografia vuitcentista que s'inspira en el món del patinatge», explica la directora de l'Esbart, Sandra Tudó. L'estiu haurà tot just començat i encara els podrem veure en escenaris més propers, en el marc de les festes del Roser d'Ordino i el Roser de la Massana. Per veure els grans i veterans haurem d'esperar fins a la tardor, en l'actuació que hi ha programada el 23 de novembre. D'aquesta manera planteja la temporada Tudó, que és al capdavant d'un esbart que viu un moment molt bo, amb 125 dansaires, pràcticament al límit de la capacitat, assegura. «No podem pujar junts a l'escenari, són actuacions i enfocaments diferents dels espectacles», diu Tudó, que opina que la prioritat és potenciar el jovent, tot i que vol tenir tothom motivat.

L'esbart està obert a gent de totes les edats, a partir de 4 anys i, diu Tudó, «fins que el cos aguanti». Segons la directora, la bona salut de l'Esbart rau en el manteniment de les arrels a través del repertori tradicional i en la introducció de noves coreografies, més modernes. «Semblaria que l'esbart està agafant importància i reconeixement en totes les cultures, actualment opta a la categoria de patrimoni immaterial", argumenta la coreògrafa, que el 22 de setembre portarà els alumnes fins al poble de l'Escala, a la festa de la Sal, en què és indispensable presentar un espectacle de danses autòctones del lloc d'origen. Després els rebrem aquí el 23 de novembre. «A casa també està canviant el concepte de l'esbart, i una prova n'és la invitació que vam rebre per actuar enguany en la celebració del Dia de la Constitució», conclou la directora.

Dansaires de l'Esbart en l'última actuació a l'Auditori Nacional.

Equipaments socials

El maneig de la conducta, la comunicació i l'autocontrol, eixos de l'Escola de pares

L'autocontrol de les emocions com a eina indispensable per afrontar l'educació dels fills va centrar l'última sessió de l'Escola de mares i pares de les Valls del Nord a Ordino, abans d'acabar el curs. Les classes es reprendran el 8 d'octubre amb «La personalitat, un pilar que cal consolidar durant la infància». Alícia Aleix —psicòloga clínica i de l'esport— i Bibiana Sans —psicòloga clínica i forense—, del Centre Andorrà de Psicologia CAPSI, han estat les coordinadores i tutores de les dues edicions del curs. «No fem classes magistrals; donem estratègies i fem de vehicle, però el que és realment important és l'intercanvi», explica Aleix, ja que el seu objectiu és que els pares afrontin la tasca d'educar els fills amb serenitat i sense sentir-se sols, «pensant que la majoria de pares tenen els mateixos problemes», afegeix. Les sessions s'aborden des d'un vessant teòric i un de pràctic, i es donen estratègies o trucs per posar-los en pràctica. «Hem aconseguit un altre dels objectius del grup, que és crear un bon ambient, distès i familiar», diu. Molts pares ja hi van assistir l'any passat i han volgut repetir en aquesta nova edició.

L'Escola, que segueix l'any natural —de gener a novembre— i fa dues sessions per tema a les cases pairals de la Massana i Ordino, de manera alterna, té inscrits enguany setze alumnes. A diferència de l'any passat, en un grup majoritàriament de dones, s'hi han incorporat cinc homes. Tots tenen entre 30 i 40 anys més o menys, i els fills no superen els 12. «Ha estat bé perquè l'adolescència requereix continguts més específics. Els dos programes dissenyats fins ara es plantegen amb sessions i títols diferents, però sempre es treballen a partir de tres eixos principals: el maneig de la conducta dels nens, capítol en què entraria l'establiment de normes i límits; el segon fa referència a com ens comuniquem i ens dirigim a la canalla, intentant tenir una conversa fluida i sent respectuosos en tot moment, i finalment, el tercer gran bloc és l'autocontrol de les emocions, la gestió dels nostres sentiments de manera que no els interfereixin.

Aleix: «No fem classes magistrals, incentivem l'intercanvi i la participació»

Aleix escolta la intervenció d'una alumna a la Casa Pairal.

La personalitat, un pilar que cal consolidar durant la infància
8 d'octubre, Ordino
22 d'octubre, la Massana
La personalitat es modula des del naixement fins a la mort. Un dels catalitzadors més importants dels fills és la família. La personalitat es va desenvolupant a través de les experiències que vivim i, per tant, és possible afavorir les condicions perquè es pugui formar d'una manera adequada en els nostres fills.

Pares informats, la clau per a la prevenció de la salut mental
5. de novembre, Ordino
19 de novembre, la Massana
Tenir informació sobre els problemes més freqüents en la infància i l'adolescència ajuda a protegir els nostres fills. Tot i els grans avantatges de les noves tecnologies, també se'n deriven inconvenients com les addiccions o el mal ús de les xarxes socials, els videojocs, el mòbil, etc. La imatge corporal o el consum d'alcohol són altres qüestions que preocupen els pares.

Les escoles d'Ordino traslladen al Consell d'Infants un pla d'acció per posar fi als excrements de gossos

L'última sessió del Consell d'Infants abans de les vacances escolars va tenir lloc el 14 de maig. Els infants d'Ordino trepitjaven la sala del consell del Comú per tercer cop i compareixien davant la resta de companys, polítics i mitjans de comunicació, però aquesta vegada amb els deures fets. Els alumnes de primària dels sistemes andorrà i francès han treballat durant tres mesos sobre una preocupació comuna, els excrements dels gossos a la via pública i als camins de la parròquia. Així van reiterar públicament la voluntat de posar fi a un fet generalitzat a tot Andorra, segons va apuntar la cònsol menor. L'Escola Andorrana va fer una exposició en power point amb la relació de carrers i llocs més bruts del poble, i també una proposta per reforçar la instal·lació d'expenedors de bosses i papereres. L'Escola Francesa va optar per una aportació més dinàmica i van presentar un clip amb els alumnes de protagonistes. El que havia de ser una agradable passejada es va convertir en una batuda d'excrements de gossos, amb un final alliçonador recollint una caca com a petit gest, això sí, tot a ritme de *chanson* del segle XXI, amb música de Yann Tiersen. La sessió va començar excepcionalment amb el torn de paraula dels infants assistents. Entre altres inquietuds va sorgir l'interès per crear una colla de diables i alguns es van mostrar impacients per estrenar Prat de Call, amb tots els elements de joc instal·lats, però pendent d'acabar el sòl.

Moment en què el Consell visiona el vídeo contra els excrements que van preparar els alumnes.

Entrevista

Miquel Pujal, conseller de Medi Ambient i Agricultura, somriu davant la façana de l'edifici administratiu.

Miquel Pujal: «La neteja forestal és una prioritat per minimitzar el risc d'incendi i no perdre biodiversitat»

Miquel Pujal va entrar a la política com a càrrec electe ara fa un any i mig. Conseller d'Agricultura i Medi Ambient, és pagès i coneix bé els problemes que afecten el sector, i diu que està content de contribuir al bé públic des del càrrec.

- Com viurà des de la política la benedicció del bestiar?

Doncs igual que l'he viscut tots els anys de la meva vida, content de celebrar-ho. Sí que em fa una il·lusió especial perquè hi participo també com a representant dels pagesos de la parròquia. La benedicció és la festa de la pagesia, és una tradició molt arrelada aquí a Ordino. Es tracta del canvi de guardes, dels emprius a les herbes, quan traslladem el bestiar que s'ha passat l'estiu a les pastures altes d'Arcalís i la Coma del Forat, i a les acaballes tornen a baixar a la conca de la Rabassa i a Rialb. Per tradició, tothom hi és convidat, tots els caps de casa, però és cert que a l'inici és una festa més dels pagesos. La data se sol acordar durant la primera quinzena d'agost, segons el clima que ha estat fent, i d'això en depèn la crescuda de pastures. Mes avançat l'estiu, s'aprofitaran les pastures de Sorteny fins a la Fira d'Andorra, el 27 d'octubre, quan el bestiar normalment comença a baixar la muntanya per pasturar els prats més propers als pobles (els rebaixants), esperant les primeres nevades per ingressar a les corts respectives.

- Què respondria als sectors que critiquen els ajuts que reben els pagesos?

Només et diré que el Departament d'Agricultura i Medi Ambient representa un 1% del pressupost general, dada que no entraré a valorar si és més o menys encertada. Quan parlem de pagesos, no estem parlant de fer la temporada de tabac, això no és la pagesia; si vols sobreviure de l'agricultura i la ramaderia, les subvencions són imprescindibles. Ja m'agradaria poder parlar d'Andorra com si estiguéssim a Nova Zelanda, on l'economia rural està diversificada i és sostenible. Ells són independents i estan completament convençuts que es pot prosperar gràcies a l'esforç, una gestió remarcable, i una agricultura mundialment competitiva. Andorra té una realitat molt diferent, som un país de muntanya molt petit, hi ha factors com la proporció de superfície, o certs inconvenients d'implantació geogràfica, entre d'altres, que no ens són favorables.

> «Els pagesos d'aquí no podem competir amb les cooperatives i els productors grans»

Si Ordino és el que és no és per casualitat. Som una parròquia pagesa i ramadera per excellència. Som una altra Andorra, i els pagesos hi hem tingut molt a veure. El concepte de paisatge que tenim és l'actiu més important de la parròquia, tant per als que som d'aquí com per al turista que ve de fora. La muntanya és el lloc que alguns trien per viure, per passar-hi les vacances, i avui en dia poca gent recorda que l'agricultura hi té una incidència notòria. No podem oblidar que estem en un entorn particular de muntanya, i que l'animal, la naturalesa i l'home tenen un relació estreta. Com es diu sovint, els pagesos som els jardiners de la muntanya, i fent la nostra feina revalorem cada dia el nostre actiu natura, i quan dic nostre s'entén de tots!

- I està assegurat, el relleu?

En aquest sentit, Ordino torna a ser una excepció, contràriament a la tendència general. Podem dir que en el col·lectiu de pagesos actual a Ordino som tots joves. Ara bé, sí que és cert que, globalment, la població de pagesos és vella i no té relleu, i la prova és que als països veïns es creen dispositius per atraure joves agricultors. El cent per cent de cases d'Ordino som fills i néts de pagesos, som els que hem pogut tenir alguna feina complementària i hem decidit continuar l'explotació agrícola de casa. Personalment, en el meu cas, amb 22 anys el meu pare em va fer seure per saber què volia fer de la meva vida, i li vaig dir que tenia molt clar que volia ser pagès, encara que no sabia gaire què implicava, ja que fins llavors estudiava a Tolosa, tot i que a casa i amb el meu pare hi havia treballat sempre. Des dels 14 anys vaig estar combinant els estudis amb la feina de pagès a l'estiu i la feina a les pistes d'Arcalís a l'hivern. Això sí, vaig tenir el seu suport en tot moment. Tradicionalment, el relleu es transmet així. Actualment som dues persones, i tant hivern com estiu hi som o l'un o l'altre o tots dos per dur a terme la nostra feina quotidiana amb els animals i al camp.

- S'havia plantejat crear una cooperativa per donar sortida als productes amb denominació d'origen, com la trumfa o les herbes.

I la mel. Sí, aquesta és la intenció; és un projecte molt maco, però és molt difícil competir amb les cooperatives i els productors grans. El producte de qualitat es ven i sempre tindrà sortida, però no t'ho pots plantejar com un negoci, és una qüestió de producció. Decideixes ser pagès per donar continuïtat familiar, sempre que en puguis viure. Hi ha les plantes aromàtiques i medicinals, les trumfes, la ramaderia (carn de qualitat) i l'apicultura. Si parlem de Sabors i Aromes d'Andorra, és una cooperativa que té com a principal activitat la comercialització de productes cultivats en terres d'Andorra.

- Sembla ben bé un hobby.

Com? Home, tampoc és això. Si et sentís la meva padrina... És una feina molt exigent i molt

dura que en cap cas et permet tenir un mal dia, quan toca, toca, aquesta feina no la pots acumular. Passes moltes nits en vetlla, per exemple quan vedella el bestiar. I has de complir amb els cicles. Quan fa bon temps (i no sempre vol dir que fa sol), la professió és molt maca. Quan hi ha secada o quan plou massa, quan pedrega, quan el bestiar té algun problema a la muntanya... fa patir! Podríem dir que són els handicaps naturals, no deixa de ser un sector fràgil. D'altra banda, i personalment, és clar, és molt gratificant treballar la terra, veure que els prats estan ben mantinguts, que el bestiar hi pastura..., és un patrimoni que hem de mantenir i cuidar.

- Què vol dir 'cuidar'?

No sempre ha estat així. Hem tingut èpoques de producció de tabac intensiu, i molts prats es van transformar en terres, el paisatge no era el mateix. La nostra feina s'ha fet visible d'uns anys ençà, hi ha més prats de dall i fins i tot pots veure que aquí fan un muret i allà fan hort.

- En què treballa ara el Departament de Medi Ambient?

Ara mateix, com cada estiu, és urgent la feina dels forestals per la neteja de boscos i dels camins de muntanya. Desboscar és una prioritat, i no només a Ordino. Sobretot els darrers dos anys, que hi ha hagut diferents temporals que han fet caure molts arbres, s'ha de mantenir i conservar el bosc en bones condicions. La conservació i el manteniment de la massa forestal és una qüestió que s'ha de treballar a tot Andorra. A més a més, no podem oblidar que aquest treball de neteja i manteniment és imprescindible per evitar el risc d'incendi i les plagues, i per no perdre biodiversitat i tots els serveis que proporciona el bosc. Seguim el tarannà dels quatre anys anteriors. Es continua treballant amb la voluntat d'inaugurar circuits i rutes (a demanda d'altres departaments com Turisme o Cultura) o recuperar camins que l'estat del bosc fa impracticables. Enguany s'inaugurarà un circuit d'interpretació al circ glacial de Tristaina que tindrà sis plafons interpretatius de la geomorfologia, la vegetació i la fauna al voltant dels tres estanys. També hi ha el problema de les plagues; per sort, a nosaltres no ens afecta gaire, però la processionària és un exemple en parròquies com la Massana i Encamp. La col·laboració interparroquial és necessària.

El conseller surt de l'antiga casa comuna.

- Semblaria que hi ha una sensibilització més gran pels temes del medi ambient i, en canvi, aquest hivern s'ha hagut de tancar el Centre de Natura.

Ha estat una decisió consensuada amb Govern que ha afectat els mesos d'hivern i, per descomptat, no és irrevocable. Vivim en un moment en què s'han de mirar els números amb lupa. L'amplitud de les condicions actuals, que afecten de ple l'economia del país, fa que algunes orientacions, polítiques o de formes de gestió, trobin un altre equilibri, una nova definició del centre, i l'afluència de visites els mesos d'hivern no en justificava l'obertura. El Centre de Natura de la Cortinada és un equipament cultural del Govern d'Andorra, gestionat pel Comú d'Ordino, a través d'un conveni en què les despeses s'assumien al 50%. Les visites al Centre estan molt lligades al turisme d'estiu que rep el Parc natural de la vall de Sorteny. L'equipament es va tancar el 3 de novembre i s'ha reobert al maig. Està pendent de signar-se un nou conveni que inclogui la modificació dels horaris d'obertura, i pel que fa a la gestió, el Comú es farà càrrec de les despeses de personal i el Govern, de les de funcionament. El Centre ha continuat obert, amb reserva prèvia, per a grups i escoles primàries de la parròquia durant aquests mesos de tancament, i des del departament de Medi Ambient hem proposat a les escoles fer els tallers a les aules o bé sobre el terreny, amb el tècnic del departament. Pel que fa a les visites particulars, s'ha de treballar d'una altra manera. Potser el motiu és el desconeixement, la falta d'informació o altres factors que s'estan estudiant.

«Les sessions divulgatives del Centre de Natura s'han fet a l'hivern a les aules i sobre el terreny»

- Contràriament, el Parc natural de la vall de Sorteny ha incrementat les visites.

L'estiu passat hi vam instal·lar un ecocomptador que permetrà elaborar una estadística més fiable que la que teníem fins ara, i s'ha detectat un augment de turisme europeu. Sens dubte, el temps ha donat la raó als que van apostar per la creació d'un parc. Des del sector ramader es veien més prohibicions i inconvenients que avantatges. Amb els anys es continua mantenint amb el bestiar un equilibri secular amb el medi natural que garanteix la diversitat biològica i la qualitat de les pastures que, en aquest entorn, són incomparables. El Parc és un referent, i no només per la parròquia i Andorra, també a tot el Pirineu; ens ha permès catalogar les espècies a la vall, algunes úniques i escasses. Hem aconseguit un turisme d'estiu de qualitat. Es miri com es miri, tot han estat avantatges davant una empresa que va generar molta polèmica al seu dia. S'ha de continuar treballant per donar-lo a conèixer més i aprofitar les sinergies amb altres parcs naturals del Pirineu.

- Se sap quan es podrà disposar del refugi guardat?

La reforma no és una competència del Comú, se situa en el marc del producte GRP (Gran Recorregut País) que desenvolupa el Govern i que requereix al llarg del recorregut uns quatre refugis guardats, un dels quals es va elegir a la zona de Sorteny aprofitant i ampliant l'existent. Sabem que els treballs s'han endarrerit perquè l'accés s'ha complicat amb les nevades d'aquest hivern. En qualsevol cas, el tancament sempre ha estat parcial, i no podem donar una data, però desitgem que estigui operatiu al més aviat possible. Tenir un refugi guardat enmig del Parc és un luxe apreciat pels amants de la muntanya. Permetrà allargar l'estada de les visites, que podran fer nit al mateix Parc, i també permetrà alleugerir l'equipatge a la gent que fa travesses, per exemple. La freqüentació creixent i un edifici en un indret fràgil sempre demana mantenir l'equilibri entre la muntanya i les bones pràctiques de respecte. Aquest espai està pensat per garantir la relació amb l'ecosistema. Un refugi guardat és moltes vegades el lloc triat com a final d'etapa. També aporta seguretat als muntanyencs, acull i informa, i ofereix allotjament i restauració.

- L'estudi energètic del CEO és competència seva?

Es tracta d'un projecte coordinat des de la Taula d'energia del Comú en què participa la Conselleria de Medi Ambient, i segurament un dels més importants d'aquest exercici. S'ha creat una Taula d'energia per treballar plegats, en què també hi ha el conseller de Finances, el conseller d'Esports i els responsables del Centre Esportiu. La reforma ha de comportar un estalvi significatiu que farà variar el pressupost ostensiblement, i per això tampoc no ens volem precipitar. L'empresa que fa l'auditoria està intentant ajustar al màxim les necessitats. El que ja sabem, i és una obvietat, és que la piscina és un dels punts negres, i s'hi haurà d'incidir escurçant els metres que hi ha per sobre, un espai que provoca pèrdua de calor i incrementa el malbaratament de l'energia. La calefacció de l'edifici i la producció d'aigua calenta sanitària són altres aspectes fonamentals de cara a aquest estalvi, per la qual cosa es potenciaran les energies renovables. En el seu moment es va voler aprofitar la llum i per això es va posar vidre exterior; no critiquem el disseny i l'arquitectura de l'edifici, que sens dubte és singular, però és clar que no és sostenible. Confiem a tenir la feina feta d'aquí a dos anys, però no podem donar dates exactes.

PERFIL

Lloc de naixement
Arans

Data de naixement
10 de juny de 1973

Professió
Agricultor

Aficions
La pràctica de l'esport a l'aire lliure

Viure Ordino

Ordino ha liquidat els comptes del 2012 amb un superàvit de gairebé 1,5 milions d'euros

S'ha aconseguit reduir el deute i millorar l'eficiència

S'ha evitat al màxim la pujada de preus i tributs

Els comptes del 2012 s'han tancat amb un superàvit d'1.465.628,96 euros, una xifra resultant dels 10,2 milions d'euros d'ingressos i els 8,7 milions d'euros de despeses. L'augment dels ingressos, provinents de La Querola, ha servit per reduir el deute, amb una rebaixa de la despesa financera de 130.000 euros gràcies a la baixada del tipus d'interès, però també per millorar l'eficiència, amb exemples com el de l'estudi energètic del Centre Esportiu. Jordi Ordoñez va assegurar que era molt conscient que es tracta d'uns ingressos extraordinaris, motiu pel qual la contenció de la despesa serà prioritària. «En cap cas aquests ingressos serviran per viure per sobre de les nostres possibilitats», va aclarir el conseller. En aquest exercici, la contenció de la despesa s'ha reflectit en la partida de personal, que només s'ha incrementat un 1%, i en l'estalvi amb la rebaixa dels costos d'obres menors, publicitat, assessoraments i despesa energètica, que ha aportat un estalvi de 100.000 euros.

«Els ingressos de La Querola no ens faran estirar més el braç que la màniga»

Les despeses corrents han disminuït de 309.798 euros, un 4,39%. Malgrat tot, Ordoñez va lamentar, en la seva compareixença al Consell el 25 d'abril, no poder complir amb el principi de suficiència, davant la dificultat de finançar la despesa corrent amb els ingressos corrents. A més a més, el conseller va reiterar la voluntat d'evitar al màxim la pujada de preus i de càrregues tributàries al ciutadà. La xifra d'endeutament total és de 22.053.288,66 euros, que vol dir un 98% per sota del llindar del sostre d'endeutament total. El 2012 la rebaixa de l'endeutament del Comú ha estat de 865.375,66 euros, un 5,93% menys que el 2011, quedant en 20.399.613,11 euros. La reducció de despeses de funcionament i financeres continuarà essent la prioritat màxima de la conselleria per als anys vinents.

El conseller Jordi Ordoñez en la seva compareixença al Consell acompanyat dels dos cònsols.

Tancament de comptes anual 2012

LIQUIDACIÓ PRESSUPOST	Pressupost	Press. modificat	Autoritzat	Liquidació	Liquidació	Variació 2011-2012	
	Inicial 2012	2012	2012	2012	2011	abs.	%
Ingressos corrents	5.253.941,56	5.388.928,59	5.693.846,89	5.693.846,89	5.460.878,48	232.968,41	4,27%
Ingressos de capital	4.146.940,00	4.638.351,51	4.476.278,91	4.476.278,91	4.801.751,56	-325.472,65	-6,78%
Total ingressos	9.400.881,56	10.027.280,10	10.170.125,80	10.170.125,80	10.262.630,04	-92.504,24	-0,90%
Despeses corrents	7.292.884,32	7.537.918,01	6.809.621,01	6.753.466,87	7.063.265,18	-309.798,31	-4,39%
Despeses d'inversió	0,00	1.614.026,64	1.456.461,96	356.657,07	496.113,16	-139.456,09	-28,11%
Total despeses	7.292.884,32	9.151.944,65	8.266.082,97	7.110.123,94	7.559.378,34	-449.254,40	-5,94%
Dèficit o superàvit de gestió	2.107.997,24	875.335,45	1.904.042,83	3.060.001,86	2.703.251,70	356.750,16	13,20%
Despeses per actius financers	381.530,00	728.997,24	728.997,24	728.997,24	481.530,00	247.467,24	51,39%
Despeses per passius financers	735.000,00	875.000,00	865.375,66	865.375,66	803.288,14	62.087,52	7,73%
Total despeses	8.409.414,32	10.755.941,89	9.860.455,87	8.704.496,84	8.844.196,48	-139.699,64	-1,58%
Superàvit / Dèficit	991.467,24	-728.661,79	309.669,93	1.465.628,96	1.418.433,56	47.195,40	3,33%

Ordino espera prop de 5.000 persones a la 5a edició de l'Andorra Ultra Trail Vallnord

L'Andorra Ultra Trail Vallnord vol arribar a la 5a edició amb un rècord absolut de públic i participació. Segons un comunicat de l'organització, Ordino es prepara per rebre prop de 5.000 persones, entre el 20 i el 23 de juny, d'entre les quals 2.000 seran corredors. Enguany l'organització ha muntat un dispositiu per facilitar l'accés dels acompanyants en alguns dels trams més emblemàtics d'aquesta volta a peu al Principat d'Andorra. Gràcies a l'aplicació mòbil APOD, es podrà conèixer en tot moment la geolocalització dels corredors i dels punts del recorregut on es podrà anar a veure i animar els participants.

Corredors de l'Andorra Ultra Trail Vallnord al seu pas per la vall de Sorteny.

L'organització facilitarà l'accés als acompanyants en alguns trams

Per motivar i incentivar l'acompanyament que donarà suport moral als esportistes, l'organització ha dissenyat una Guia de l'acompanyant en què s'indica, de manera gràfica i entenedora, des d'on es podrà seguir cadascuna de les proves. En aquesta guia hi trobarem com accedir a cada lloc, la distància, l'hora aproximada de pas del primer corredor i també l'hora aproximada de pas de l'últim participant. Com a novetat, a més de la inclusió de la cursa Ronda dels Cims en el campionat mundial Ultra Skymarathon® Series de la Federació Internacional de Skyrunning, la Trail formarà part de la XXVI Copa d'Andorra de curses de muntanya que organitza la FAM. Cal destacar l'ampliació de les franges horàries en dues hores més per acabar la Ronda dels Cims (màx. 62 h per 170 km) i en 5 hores més per fer l'Ultra Mític (màx. 46 h per 112 km). La Ronda dels Cims i l'Ultra Mític s'avancen una hora i la sortida de la Celestrail es desplaça a la mitjanit, de manera que es facin el menor nombre d'hores nocturnes de cursa. D'aquesta manera es compleix la voluntat de fer menys elitistes les proves.

L'aplicació mòbil permetrà situar els corredors en el recorregut

GUIA DE L'ACOMPANYANT. A la guia s'indica com es pot accedir a cada lloc, tant en vehicle privat com en la llançadora que l'organització posa a disposició de tots aquells que vulguin compartir les curses. També hi surten marcats els punts en què, un cop s'hi arriba en cotxe, cal caminar una estona.

- REFUGI DEL COMAPEDROSA. Després de deixar el cotxe s'ha de caminar uns 90 minuts per accedir al lloc des d'on es pot animar els corredors que fan les quatre curses.
- REFUGI DEL PLA DE L'ESTANY. Cal caminar 50 minuts des del cotxe, amb vistes magnífiques i rebuda dels participants de les quatre curses.
- REFUGI DE CÓMS DE JAN. Demana cotxe i uns 40 minuts de caminada. Des d'aquí es pot animar els que corren la Ronda dels Cims i l'Ultra Mític.
- REFUGI BORDA DE SORTENY. S'hi arriba amb cotxe i 10 minuts de camí a peu. Hi passen els atletes que fan la Ronda dels Cims i l'Ultra Mític.
- LES PLANES DE SORNÀS. Després de 20 minuts de caminada es poden rebre, ja en el tram final, els corredors del Celestrail, i fins i tot acompanyar-los corrent fins que arriben a Ordino (un recorregut que es pot fer en vint minuts a bon ritme i més tranquil·lament en una hora).

Fotonotícia

L'Escola promou el consum de fruita

«La fruita mola» és un projecte que s'emmarca en l'educació per a la salut a les escoles i promou el consum de fruita entre els escolars. La primera acció va tenir lloc al desembre, quan els alumnes van presentar un mosaic de formes i colors de grans dimensions, elaborat amb fruita natural, i el van exposar al vestíbul de l'escola abans de fer un berenar col·lectiu amb l'original disseny. L'APAEA ha continuat donant a conèixer els avantatges i les propietats del consum de fruita entre els escolars d'una manera original. L'última proposta es va presentar el dia de Sant Jordi, en què els infants van elaborar un centre de roses fet amb maduixes. A la foto, al costat de les mares que van impulsar el projecte.

21-23 juny / 12-14 juliol / 10-11 i 15-18 agost
Mercat
artesanal
ordino
You Tube
ordino 'O

Reportatge

Ordino, exemple de participació ciutadana

L'Assemblea Parlamentària de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE-PA) reconeix el protagonisme de les xarxes socials a la parròquia

La participació de la ciutadania en les xarxes socials d'Ordino ha rebut el reconeixement internacional de l'Assemblea Parlamentària de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE-PA). La iniciativa del Comú d'Ordino de crear *Ordino és viu* i obrir un canal de comunicació directe amb la ciutadania, mitjançant les xarxes socials, ha cridat l'atenció de l'organisme europeu, format per quaranta països, en què Andorra participa i està representada per les conselleres generals Rosa Gili i Olga Gelabert. A la 12a trobada d'hivern a Viena, en la qual van prendre part 250 parlamentaris, es van debatre els límits de la llibertat d'expressió, principalment a les xarxes socials. L'OSCE ha donat l'alerta als estats membres

La publicació 'Social Scape' mostra exemples de tot el món

perquè es portin a terme bones pràctiques en la governabilitat i se segueixin codis ètics de conducta, també per part de la ciutadania. L'exemple d'Andorra a través d'*Ordino és viu* es recull en el reportatge *Social Scape: new ways that parliaments, governments, and civil society are increasing civic participation*, que analitza com parlaments, governs i societat civil afavoreixen i faciliten la participació ciutadana en les seves administracions. L'article, titulat «Small Town Flurries. Government: Social media for tourism and civic talks», explica l'abast de les xarxes socials a la parròquia, mitjançant els comptes de Facebook i Twitter d'*Ordino és viu*, i el canvi que han significat en el model de comunicació amb la ciutadania per a una societat petita com la nostra. «El valor afegit de les xarxes és la bidireccionalitat del fet comunicatiu», diu el conseller de Comunicació, Ludovic Albós, en les seves declaracions. Els mitjans de comunicació d'Andorra es van fer ressò de la nota de

Ludovic Albós, conseller de Comunicació, llegeix el QR de la foto amb una tauleta tàctil.

premsa que va difondre l'organització. El comunicat va ressaltar el nombre de seguidors d'*Ordino és viu*, la comunicació d'activitats, el flux d'informació de caire turístic, i també l'àlbum de fotos, que permeten la interacció amb els seguidors. Aquest reconeixement extern, fruit de l'estratègia seguida els últims quatre anys pel departament de Comunicació, coincideix amb l'elaboració d'un nou pla de comunicació que en gran part estarà determinat per un estudi d'opinió encarregat per la conselleria.

ESTUDI D'OPINIÓ. I és que conèixer el grau de satisfacció dels ciutadans en matèria de comunicació és bàsic per saber si les directrius que se segueixen són correctes quan hi ha un excés d'informació, en què sovint poden passar desapercebudes les notícies locals que ens afecten més directament. L'estudi, que posarà en relleu les mancances i els punts forts de la comunicació a Ordino, el farà la consultora Hamilton Intelligence, l'empresa a qui s'ha adjudicat per concurs públic l'exhaustiu treball que permetrà saber si els residents d'Ordino estan ben informats. La consulta s'ha fet en forma d'enquesta, amb una mostra de 400 persones, i per correu electrònic als residents de la parròquia. L'estudi no vol saber només si es comunica prou, sinó també els canals de comunicació a través dels quals s'informa el ciutadà, siguin externs o propis.

Els plans de comunicació permeten desenvolupar una estratègia objectiva. Algunes de les propostes del pla anterior, elaborat el 2005, van ser desdoblar les webs oficials: *www.ordino.ad*, pensada per al turisme a

Un estudi d'opinió avalua la comunicació amb el ciutadà

la parròquia, i www.comuordino.ad, amb informació corporativa; reforçar el gabinet de premsa, i incrementar la periodicitat del butlletí, que va passar de ser anual a ser trimestral. La introducció de les xarxes socials des del 2009 ha obert una nova manera de comunicar-se amb el ciutadà, que pot manifestar la seva opinió a l'instant, un fet que serveix per acostar les administracions als ciutadans.

Un manual de consulta digital donarà la benvinguda al ciutadà quan s'instal·li

Els nouvinguts a Ordino ja disposen d'una eina útil i pràctica per facilitar-los la instal·lació a la parròquia. Es tracta del *Manual de benvinguda*, un dossier amb informació que servirà per orientar els nous residents. Totes les persones que vinguin al Servei de Tràmits de l'edifici administratiu per inscriure's rebran un correu electrònic amb un enllaç que accedeix a aquesta guia *online*. Se n'han imprès alguns exemplars per a aquells residents que no tinguin accés a internet, tot i que la idea és evitar el format paper, de manera que la informació estigui al màxim d'actualitzada possible, sense haver de recórrer a la reedició impresa, que com-

Captura d'una imatge del Manual de benvinguda.

porta un cost afegit. La publicació digital, de 36 pàgines, està estructurada en deu capítols, s'obre amb una salutació del cònsol major i acaba amb una pàgina d'enllaços amb un directori comercial i un directori turístic. En aquest apartat es recull l'oferta de restaurants, comerços i establiments hotelers. També s'hi ha inclòs el *mapa ciutat* amb tots els serveis de la parròquia, i el mapa de carrers, amb els plànols de tota la parròquia. Pel que fa al gruix de la informació, el manual recull la descripció de l'òrgan de govern, la composició de les conselleries i la normativa del Comú, amb enllaços directes. Les tasques que desenvolupa cada departament amb el contacte del responsable, la relació de tràmits que es poden fer a l'edifici administratiu, els horaris del bus parroquial o les festes de la parròquia són altres informacions detallades que recull el nou *Manual de benvinguda*. Els ciutadans que ja resideixen a la parròquia i el vulguin consultar o descarregar-se'l ho poden fer a l'adreça electrònica http://www.comuordino.ad/Manual_benvinguda.pdf.

Comunitat internacional

ArkalisInteractive

ArkalisInteractive ha fet realitat un dels projectes més ambiciosos que ha presentat la productora Ordino Studios, el desenvolupament del videojoc *Stargate* per a aplicacions mòbils (iOS i Android). De moment ja és al carrer el primer capítol —inspirat en la sèrie americana *Stargate*, producció de la Metro— d'una proposta que suma art i tecnologia *made in Ordino*.

El responsable de l'equip de videojocs és Fernando Ruiz, un jove que, com la resta de professionals que hi han intervingut, ve de fora, concretament de Logroño, atret per una iniciativa engrescadora. En les pàgines de la Comunitat Internacional explica com es va embarcar en aquesta empresa i com continuarà la realització de més capítols.

Fernando Ruiz: «StargateCommand tiene buena acogida»

Fernando Ruiz i la productora Sandra Salvador en la presentació de StargateCommand al saló del videojoc que es va celebrar a Escaldes-Engordany.

En marzo de 2012 me trasladé a Andorra como Jefe de la División de Videojuegos de Ordino Studios, llamada ArkalisInteractive. Llevo casi 15 años en el mundo del desarrollo de videojuegos y cuando me ofrecieron venir, tanto el lugar (Ordino), como el proyecto (Stargate) me parecieron geniales.

Una vez aquí, nuestro objetivo era crear un equipo capaz de llevar a cabo un videojuego sobre una de las series de ciencia ficción más duraderas y de más éxito en la historia de la televisión, *Stargate*. Con esta meta, se creó un equipo de profesionales provenientes de diferentes empresas del sector con larga experiencia en el mundo de los videojuegos, y comenzamos nuestra andadura para llevar a cabo dicho proyecto.

Durante su primer año de vida, ArkalisInteractive ha puesto en el mercado una aplicación llamada StargateCommand, un mini-juego basado en uno de los protagonistas de la serie, llamado Teal'cRevenge, y el 14 de marzo de 2013 salió a la luz el primer capítulo del videojuego episódico *Stargate SG-1:Unleashed*, con una muy buena acogida por parte del público, quienes lo valoran con buenas puntuaciones y críticas en diferentes páginas del sector.

> «Cuando me ofrecieron venir, tanto el lugar, Ordino, como el proyecto, Stargate, me parecieron geniales»

Como director del juego, estoy muy orgulloso del producto que hemos realizado aquí en ArkalisInteractive, nuestros diseñadores, artistas, programadores, y todo el equipo en general, han hecho un gran esfuerzo para llevar al mercado un juego capaz de competir con otras grandes producciones del mercado móvil, lo cual no es fácil de conseguir con tan poco tiempo de vida de una empresa.

Durante el desarrollo de *Stargate SG-1:Unleashed* hemos trabajado mano a mano con la productora Metro-Goldwyn-Mayer (MGM) con quienes estábamos permanentemente en contacto.

También hemos tenido la oportunidad de trabajar junto a los actores originales de la serie de televisión, de los cuales, sin duda, el más conocido es Richard Dean Anderson, quién mucha gente recordará por ser el protagonista de la conocida serie McGyver. Dichos actores han puesto las voces originales a sus personajes en el juego, lo que le aporta al proyecto aún más realismo. También trabajamos con guiones originales, escritos por Sally Malcolm, escritora original de novelas de Stargate.

Como podéis observar, todos estos ingredientes, unidos al talento del equipo de desarrollo, hacen de *Stargate SG-1:Unleashed* una producción gratamente fiel a la serie original de televisión. Creo que tanto si eres un fan de la franquicia Stargate, como si no lo eres pero te gustan las aventuras, lo vas a poder disfrutar igual.

ArkalisInteractive está creciendo, nos encontramos en estos momentos en pleno desarrollo de los siguientes episodios de *Stargate SG-1:Unleashed*, también estamos trabajando para expandir nuestro producto más allá de la plataforma móvil, para poder acercar nuestro juego al máximo número de consumidores posibles.

> «Llevamos un año de vida y ya estamos en pleno desarrollo»

Nuestra meta es siempre ir mejorando y crear cada nuevo producto mejor que el anterior, por lo que os puedo asegurar que los siguientes episodios de *Stargate SG-1:Unleashed* van a ser geniales, no os los podéis perder.

Imatge promocional de *StargateComand*

Pantalla capturada del videojoc que es pot descarregar per aplicacions mòbils.

L'actor Richard Dean Anderson en una sessió de doblatge per al videojoc.

Telèfons d'interès

EMERGÈNCIA

BOMBERS	118
GRUP DE RESCAT DE MUNTANYA	112
HOSPITAL	871 000
INFORMACIÓ DEL TRÀNSIT	1802 1802
INFORMACIÓ NACIONAL	111
INFORMACIÓ INTERNACIONAL	119
POLICIA	110
SUM (Servei Urgent Mèdic)	116

SERVEIS PARROQUIALS

ATENCIÓ CIUTADANA (24 H) I CIRCULACIÓ	163
CAP (Centre d'Atenció Primària)	747 025
COMÚ D'ORDINO	878 100
DESPATX PARROQUIAL	835 014
OFICINA DE TURISME	878 173
SAD (Servei d'Atenció Domiciliària)	878 139
	337 795

Busos

L6

Sortides des d'Ordino
De dilluns a dissabte
De les 7.30 a les 21 h cada 30 minuts
Diumenge
De les 8 h a les 21 h cada 30 minuts
Sortides des d'Andorra la Vella
De dilluns a divendres
De les 7 h a les 21 h cada 30 minuts
Dissabte
De les 7 h a les 21 h cada 30 minuts
i a les 22.35 h els mesos de febrer, abril, maig, juny, agost, octubre i desembre
Diumenge
De les 7.30 a les 21 h cada 30 minuts

L6B Aquest servei no circularà per Meritxell, Nadal i l'1 de gener

Sortides des d'Ordino
De dilluns a divendres
De les 7.15 h a les 21.45 h cada 30 minuts
Dissabte i diumenge
De les 7.45 h a les 20.45 h cada 60 minuts
Sortides des d'Andorra la Vella
De dilluns a divendres
De les 6.45 h a les 21.15 h cada 30 minuts
Dissabte
De les 7.15 h a les 20.15 h cada 60 minuts
i a les 22.35 h els mesos de gener, març, maig, juliol, setembre i novembre
Diumenge
De les 7.15 a les 20.15 h cada 60 minuts

BUS NOCTURN BN3
Divendres, dissabtes, vigílies de dies festius i festes majors de capitals de parròquia
Primera sortida d'Ordino, la Closa:
23 h, cada 1.15 hora
Última sortida d'Andorra la Vella, Rotonda les Costes:
a les 3.30 h, cada 1.40 hora

BUS PARROQUIAL ORDINO-EL SERRAT
Sortides des d'Ordino
Cada hora, des de les 7 h fins a les 21 h
Sortides des del Serrat
Cada hora, des de les 7.30 h fins a les 21.30 h

Ordino en imatges

20 ANYS DE LA BALDUFA
L'escola bressol va celebrar al març el 20è aniversari amb pares i exalumnes a l'Ordino Studios. Una animació infantil va fer ballar la canalla.

CONVENI AMB EL LYCÉE
Ventura Espot va rebre al seu despatx la visita de François Dechosal, director del Lycée Comte de Foix, per signar un acord sobre formació.

CAMPANYA #1m50
Ordino s'afegeix a la campanya de seguretat #1m50, abanderada per Àlex López, que fa respectar la distància entre bicis i vehicles.

AGRAÏMENT AL COMÚ
L'ECOA, representat per la presidenta Sandra Codina i els esquiadors Mireia Gutiérrez i Lluís Marín, van fer entrega del Trofeu del mèrit esportiu al cònsol major, Ventura Espot.

CONTACONTES
La ludoescola va organitzar una lectura del conte *El gran secret de la vaca bruna* amb les autores, adreçada especialment als nens de la parròquia.

O BREUS

VOLUNTARIS PEL MEDI
Medi Ambient ha convocat una sortida familiar per al dissabte 8 de juny amb l'objectiu de tenir cura del paisatge. La trobada amb els voluntaris es farà a la zona dels abocadors del Corb i Endodina.

GUIES DE MUNTANYA
Un grup de 44 alumnes d'INEFC arriba el 17 de juny seguint el programa que els ha de formar com a guies de muntanya. La travessa pirinenca passarà per la Coma del Forat el dia 19, i acabarà a Auzat-Vicdessos.

NOVA PROMOCIÓ AL CEO
Fins a final de curs, el CEO ofereix la matrícula de franc en els abonaments trimestrals i anuals. Les persones que hi vagin acompanyades d'un soci rebran totes dues un pack de cinc classes gratuïtes de fitness.

EXPOSICIÓ BIKEVSTRAIL
Una selecció de fotos del concurs d'instagram #bikevstrail es podrà veure a l'estiu als carrers del poble en una exposició que mostrarà l'afició pel ciclisme de ruta i les curses de muntanya.

REOBERTURA DEL CNC
El Centre de Natura de la Cortinada va tornat a obrir les instal·lacions al maig. L'equipament, gestionat al 50% entre el Comú i el Govern d'Andorra, va tancar a l'hivern per falta de públic.

MERCAT ARTESANAL
Torna el mercat, els caps de setmana del 21 al 23 de juny; del 12 al 14 de juliol; del 10 a l'11 i del 15 al 18 d'agost. Les parades amb tèxtils i productes artesans s'instal·laran als jardins de la Casa Pairal.

MARC HAYTRÉE
El jove ordinenc del Club Pirinenc Andorrà fa podi ocupant el segon lloc, en la categoria cadet, a la Cursa Open de la V Cara Amón. La cursa vertical de muntanya es va disputar a Barruera el 18 de maig.

MÚSICA A L'AIRE LLIURE
Els jardins d'Areny Plandolit acolliran dos concerts, un de tango i música klezmer amb els violinistes Francesc Planella i Àlex Arajol (28 de juliol), i un de música renaixentista, inclòs al FEMAP (24 d'agost).

SORTEIG HORTS
El repartiment de les parcel·les per fer els horts va anar a càrrec d'una mà innocent. A més de vuit padrins, hi participa l'Aula Oberta.

COMPETICIONS A ARCALÍS
El Vallnord Speed Contest, espectacular modalitat que combina el parapent amb l'esquí, va tancar el calendari de competicions a Arcalís.

MÉS ROCÒDROM
Equipades tres noves vies al mur d'escalada del Centre Esportiu que, amb el bon temps, es converteix en un reclam a la parròquia.

TALLER DE MONES
L'intercanvi entre padrins i joves va fer possible un nou taller intergeneracional, conduït per la pastissera Karina Benazet (al mig), per elaborar mones de Pasqua.

SBX EUROPA CUP
Jean-Claude Montané, Ventura Espot, Josep M. Ramentol i Josep Mandicó en la presentació de l'SBX Europa Cup al CEO.

No et perdis...

Juny

Joventut
DISSABTE 1
SORTIDA A PORT AVENTURA
AMB ELS JOVES
DE LES VALLS DEL NORD
Punt 400, la Massana
PIJ, Ordino

Esports
DISSABTE 1 I DIUMENGE 2
CAIAC EXTREM
VALL D'ORDINO
La Cortinada

Cultura
DIMARTS 4
A LES 20.30 H
SOPAR LITERARI AL CLUB
DE LECTURA
DE LES VALLS DEL NORD
Casa Pairal, Ordino

Infantil
DIMECRES 5
A LES 9 H
CURSA
DE L'ESCOLA FRANCESA
Carrer Major

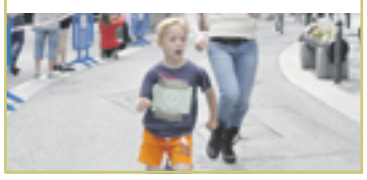

Familiar
DIMECRES 5
A LES 17 H
DIA MUNDIAL DEL MEDI
AMBIENT
ANIMACIONS CONTRA
EL MALBARATAMENT
ALIMENTARI
Sala Polivalent

Gent gran
DIJOUS 6
SORTIDA A CASTELLDEFELS
Casa Pairal

Infantil
DIJOUS 6 I DIVENDRES 7
SORTIDA A LES ANGLES
Escola bressol

Cultura
DIJOUS 6
DE 19 A 21 H
TALLER DE COLLAGE
AMB ZOE
ESCOLA D'ART
DE LES VALLS DEL NORD
La Massana

Cultura
DIVENDRES 7
A LES 21.30 H
CICLE DE CONCERTS
JAZZHIVERN
SOLISTES DE LA JONCA
Auditori Nacional

Medi ambient
DISSABTE 8
A LES 10 H
CRIDA DE VOLUNTARIS
PER CUIDAR EL PAISATGE
ALS ABOCADORS DEL CORB
I ENCODINA
El Serrat

Cultura
DIJOUS 13
DE 19 A 21 H
TALLER DE COLLAGE
AMB ZOE
ESCOLA D'ART
DE LES VALLS DEL NORD
La Massana

Familiar
DISSABTE 15
A LES 10 H
TROBADA CANILLO-ORDINO
CURSA D'ORIENTACIÓ
I DINAR POPULAR
Coll d'Ordino

Turisme
DISSABTE 15
OBERTURA DE LA MINA
DE LLORTS
Llorts

Esports
DIMECRES 19
A LES 17.30 H
FESTA DE FI DE CURS
Centre Esportiu d'Ordino

Infantil
DIMECRES 19
A LES 18 H
FESTA DE GRADUACIÓ
Escola bressol

Esports
DEL DIJOUS 20
AL DIUMENGE 23
ANDORRA ULTRA TRAIL
VALLNORD
Ordino-Andorra

Turisme
DEL DIVENDRES 21
AL DIUMENGE 23
MERCAT ARTESANAL
Jardí de la Casa Pairal

Infantil
DISSABTE 22
A LES 11 H
20è ANIVERSARI
DE L'ESCOLA BRESSOL
DINAR A ENCODINA
El Serrat

Cultura
DISSABTE 22
A LES 18
FESTIVAL DE L'ESBART
DE LES VALLS DEL NORD
Auditori Nacional

Popular
DIUMENGE 23
REVETLLA DE SANT JOAN
Aparcament Prat de Vilella

Educació
DIMARTS 25 DE JUNY
A LES 17.30 H
LLIURAMENT DE CLAUS USB
ALS ALUMNES DE PRIMÀRIA
ESCOLES GERMANS DE RIBA
Casa Pairal

Cultura
DIJOUS 27
A LES 18 H
AUDICIÓ DELS ALUMNES
DE L'ESCOLA DE MÚSICA
DE LES VALLS DEL NORD
Auditori Nacional

Popular
DIVENDRES 28
A LES 20.30 H
BOTIFARRADA
A LES 22 H
BALL DE NIT, SARAU
REVETLLA DE SANT PERE
Plaça Prat de Call

Popular
DISSABTE 29
A LES 12 H
DIADA DE SANT PERE
MISSA I APERITIU
A L'HOTEL BRINGUÉ
El Serrat

Juliol

Cultura
TOT EL MES
EXPOSICIÓ BIBLIOGRÀFICA
SOBRE NOVEL·LA NEGRA
I POLICÍACA
Biblioteca comunal

Educació
DILLUNS 1
CASAL D'ESTIU
Ludoescola

Turisme
A PARTIR DEL 2
SAFARIS FOTOGRÀFICS
Parc natural de la vall
de Sorteny

Turisme
A PARTIR DEL 2
VISITES GUIADES
DESCOBRINT LA CORTINADA
La Cortinada

Turisme
A PARTIR DEL 2
VISITES GUIADES
NOCTURNES
Mina de Llorts

Popular
DEL 5 AL 8
FESTES DEL ROSER
D'ORDINO
Ordino

Esports
DISSABTE 6
A LES 10.30 H
CAMPIONAT
DE CONTRARELLOTGE
INDIVIDUAL
Ordino-Coll d'Ordino

Esports
DISSABTE 6
A LES 15 H
CAMPIONAT D'ANDORRA
D'ESCALADA
Ordino-CEO

Esports
DIUMENGE 7
A LES 8.30 H
VOLTA ALS PORTS
Andorra la Vella-La Coma
d'Arcalís

Cultura
DILLUNS 8
EXPOSICIÓ CONCURS
DE CARTELLS DE LA MOSTRA
GASTRONÒMICA
Oficina de Turisme

Turisme
DEL 12 AL 14
MERCAT ARTESANAL
Jardí de la Casa Pairal

Medi ambient
DEL 12 AL 14
EXPOSICIÓ DE BOTÀNICA
Sala Arcalís
Casa Pairal

Agost

Cultura

DIMECRES 17
NITS OBERTES
WILFRIED BESSE INTERPRETA
SERGE GAINSBOURG
i CHARLES AZNAVOUR
Plaça Major

Turisme

DISSABTE 20
I DIUMENGE 21
MERCAT ARTESANAL
Jardí de la Casa Pairal

Joventut

DEL 22 AL 27
COLÒNIES A LLAFRANC
PER ALS JOVES
DE LES VALLS DEL NORD
Punt 400, la Massana
PIJ, Ordino

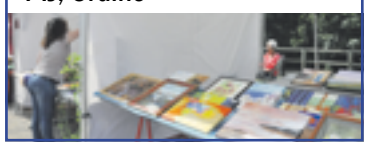

Cultura

DIMECRES 24
A LES 22 H
ELISA BACH INTERPRETA
MIREILLE MATTHIEU
Plaça Major

Gent gran

DIVENDRES 26
A LES 13 H
PAELLA I GIMCANA
Jardí de la Casa Pairal

Cultura

DIUMENGE 28
A LES 12 H
CONCERT DE TANGOS
I MÚSICA KLEZMER
AMB ELS VIOLINISTES
FRANCESC PLANELLA
I ÀLEX ARAJOL
Jardins d'Areny-Plandolit

Cultura

DEL 2 AL 4
FESTA MAJOR DE LLORTS

Esports

DISSABTE 3
A LES 16 H
CAMPIONAT
DE CONTRARELLOTGE
INDIVIDUAL
Llorts-La Coma del Forat

Esports

DISSABTE 3
FINAL D'ETAPA ÀLEX LÓPEZ
#1M50
Arcalís

Esports

DIUMENGE 4
A LES 9 H
TRAVESSA
ORDINO-LA MASSANA

Cultura

DISSABTE 10
I DIUMENGE 11
XX TROBADA DE BUNERS
Ordino

Turisme

DISSABTE 10
I DIUMENGE 11
MERCAT ARTESANAL
Jardí de la Casa Pairal

Turisme

DEL 15 AL 18
MERCAT ARTESANAL
Jardí de la Casa Pairal

Popular

DEL 16 AL 18
FESTA MAJOR DE SORNÀS

Cultura

DIMECRES 21
A LES 22 H
JOHNNY VEGAS INTERPRETA
JOHNNY HALLYDAY
NITS OBERTES
Plaça Major

Nits obertes 2012

Cultura

DISSABTE 24
A LES 22 H
CONCERT AMB ARS NOVA
I SUBTILIOR ENSEMBLE
FESTIVAL DE MÚSICA ANTIGA
DELS PIRINEUS
Jardins d'Areny-Plandolit

Gent gran

DIVENDRES 30
A LES 11 H
XI CAMPIONAT DE PETANCA
I MOSTRA DE PASTISSOS
Casa Pairal

Popular

DIVENDRES 30
I DISSABTE 31
FESTA MAJOR
DE LA CORTINADA I ARANS

Medi ambient

FESTA DE LA BENEDICCIÓ
DEL BESTIAR
La Rabassa de Rialb

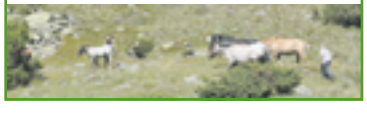

Gent gran

DINAR DE GERMANOR
La Coma del Forat

L'Ordino de...

Santi Casas

El músic Santi Casas amb les seves guitarres a l'estudi de gravació que té a la Covanella.

Santi Casas és un andorrà que, quan va tornar de fora amb els estudis superiors acabats, no va dubtar a instal·lar-se a Ordino. «Sempre he viscut a les parròquies altes, a Sispony amb la família, i després vaig escollir Ordino per la tranquil·litat i perquè és un entorn idíl·lic per compondre i gravar», assegura. El músic, que treballa de professor d'educació especial a l'Escola andorrana de la Massana, és conscient que està lluny dels circuits musicals, però considera que no ens podem queixar de l'activitat musical que tenim al Principat: «Hi ha molt desconeixement del que es fa; tenim grups de molta qualitat i de tots els estils», diu. Quant a la difusió i a la promoció cultural, explica que la música es va ressentir força de l'arribada de la crisi: «Durant dos o tres anys tot estava força aturat i es van retallar concerts i programacions; afortunadament, ara sembla que es comença a activar amb la recuperació d'iniciatives per donar a conèixer els músics locals com els Dijousderock a Andorra la Vella», explica. I afegeix: «Com a músic sempre et pots queixar que es pot fer més

«La passió que sento per la música li dec a Metayer»

per la promoció de grups locals, però hem estat pitjor», assegura. Casas coneix bé la gestió i el que significa omplir una sala; ell es va treure de la mànigа el Rockòdrom, uns cicles de concerts quinzenals al Cau d'Arinsal que aquest juny arriben a la quarta edició. També va ser responsable de portar al país el bateria Marky Ramone (ex-Ramones). Santi Casas, vocalista i guitarra de Mordigans i vocalista de Punkers Love the 80's, coneix perfectament els lligams d'Ordino amb la música: «De fet la meva passió i interès per la música els dec a Catherine Metayer». I és que el seu trajecte musical, que considera «una forma de vida», el va iniciar a 8 anys com a petit cantor. I del cant coral va passar al punk-rock, al rock clàssic, al metal, l'ska, el reggae... i mil influències més fins arribar al *viciosillocorrosivocore*, estil que defineix els Mordigans, que ja tenen al carrer el tercer disc, *El sabor de una taza de te*, al segell Maldito Digital, que ha aconseguit entrar a la llista dels millors discos del 2012 en uns quants mitjans. La versatilitat dels temes es combina amb unes lletres enginyoses i sarcàstiques que fugen de la crítica fàcil. Paral·lelament a Mordigans, Casas va crear Bad FX in a spring day, «una banda per versionar els nostres clàssics del punk-rock i el metal dels noranta», i la incontinència musical ha continuat fins a Punkers Love the 80's, amb integrants de Mordigans, Persefone i Nami. En aquest últim grup toquen *hits* de la música disco en versió rock i amb vestuari. L'activitat més intensa, però, és la de Mordigans, que per a l'estiu ja tenen tancats uns quants bolos a fora

Vocal i guitarra de Mordigans, va impartir un taller de producció musical al PIJ

i al maig tenen una actuació a Andorra, a la festa d'aniversari dels 30 anys de l'Escola andorrana, a Escaldes-Engordany. De moment, a Ordino, res previst; això sí, la producció musical dels seus treballs i altres grups es fa a la parròquia, *made in La Covanella*. «El Comú m'ha llogat un local i el faig servir d'estudi de gravació». De fet, per Carnaval, Santi Casas va compartir els seus coneixements tècnics de so amb els joves de les Valls del Nord i va fer un taller de producció musical al PIJ. «Em penso que els alumnes van quedar molt satisfets i van entendre fàcilment com funciona el so, i el que és més important, que amb un ordinador i poca cosa més, això sí, moltíssima paciència, pots produir-te la música tu mateix; la filosofia és posar-ho a l'abast de tothom». Aquesta faceta d'enginyer de so li ha vingut amb l'experiència i li agrada molt, tot i que descarta dedicar-s'hi professionalment, però reconeix que on millor s'ho passa i es diverteix és com a intèrpret, dalt de l'escenari.

El mag del temps

Darrere el seu somriure franc i honest, el Santi amaga una ment enginyosa i àgil, quasi hiperactiva, que ha après a domar els minuts per fer dels dies espais infinits. I així, amb la fórmula del temps a la butxaca i una empenta ciclònica, combina la seva feina com a mestre a l'escola amb les actuacions de Mordigans i els hilarants Punkers Love the 80's, la producció musical al seu estudi de gravació, la seva acadèmia de repàs a la tarda i l'organització del cicle de concerts Rockòdrom, una iniciativa pionera a Andorra per fomentar la música independent al país, entre d'altres projectes. I és clar, tot això sense despentinar-se ni un pèl ni perdre un àpex d'optimisme o d'humor.

Al Santi el veuràs córrer d'un lloc a l'altre amb una idea al cap, engrescat en mil i una coses i predisposat sempre a fer-ne de noves.

Però la seva força emprenedora no camina sola; l'acompanya en perfecta sintonia l'ètica que abandera la seva manera d'entendre la vida; i és que, per sobre de tot, el Santi és una persona íntegra i positiva, d'aquelles que et cauen bé a primera, segona i tercera vista, i a les quals confiaries sense pestanyejar la teva col·lecció més preuada de cromos de la infància.

Això sí, ell sempre respondrà a qualsevol compliment amb humilitat i molt sentit de l'humor, dirigint totes les seves energies a nous i vibrants reptes.

Ysa Santaella